
This is an electronic reprint of the original article.
This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Lilius, J

Tallinnan Lasnamäen uusi tuleminen

Published in:
Rakennettu Ympäristö

Published: 01/01/2019

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Published under the following license:
Unspecified

Please cite the original version:
Lilius, J. (2019). Tallinnan Lasnamäen uusi tuleminen. *Rakennettu Ympäristö*, (2), 66-67.

This material is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Kuva: Johanna Lilius

Uutta Lasnamäeä.

JOHANNA LILIUS

Tallinnan Lasnamäen uusi tuleminen

Kun Suomenlautta lähestyy Tallinnan satamaa, idässä kohoaa puiden yläpuolelta kerrostaloja ja nostokurkia. Tallinnan suurin lähiö Lasnamäe kasvaa, mutta samalla pohditaan mitä olemassa olevalle rakennuskannalle tehdään.

Lasnamäe elää uutta tulemistaan. Tätä mieltä on ainakin Lasnamäen syntyperäinen asukasaktiivi **Maria Derlõšia**, joka esitteli omaa kaupunginosaansa joukolle eurooppalaisia lähiötutkijoita tammikuussa 2019. Lasnamäe on kasvanut kiivaasti viimeisten vuosien aikana sekä palveluiden että uusien asuntojen osalta. Lisäksi alueelle on syntymässä uudenlaista yhteisöllisyyttä ja asukkaita kannustetaan ottamaan enemmän vastuuta lähiympäristöstään.

Tallinnassa on useita neuvostolähiöitä, joista Lasnamäe on suurin. Alue rakentui vaiheissa 1950-luvulta aina Viron itsenäistymiseen saakka. Se suunniteltiin aikoinaan 180 000 asukkaalle ja sinne asutettiin pääosin muualta Neuvostoliitosta tulleita työläisiä. Siksi vielä tänäkin päivänä valtaosa asukkaista on venäläisiä tai venäläistaustaisia. Tällä hetkellä Lasnamäessä asuu noin 120 000 asukasta, yli neljäsosaa kaikista tallinnalaisista.

Perinteisesti venäläistaustaisilla on ollut vakaa asumisura Lasnamäessä. Nykyään yhä useampi virolainenkin ostaa ensiasuntonsa alueelta. ”Täällä on kohtuuhintaista ja täältä löytyy myös päiväkohteja läheltä asuntoja”, Derlõš kertoo. Viime vuosina myös suomalaiset ovat kiinnostuneet Lasnamäestä sijoitusmielessä.

Peatage Lasnamäe! Pysäyttäkää Lasnamäe!
Neuvostolähiöt symbolisoivat neuvostovirolaisille

tyypillisesti venäläistämispolitiikkaa. Viron laulavan vallankumouksen aikana virolaiset lauloivat ”Peatage Lasnamäe” (pysäyttäkää Lasnamäe). He halusivat pysäyttää siirtolaistyövoimalle rakennettavien asuntojen rakentamisen Tallinnaan.

Lasnamäe suunniteltiin neuvostoliittolaisen makrorajon-mallin mukaisesti. Koko alue rakentui pienempiin mikroalueisiin tukeutuen. Mikrorajoneihin sijoitettiin kerrostaloja ja julkisia palveluita, joita tiet ympäröivät. Suunnitteluun liittyi paljon määräyksiä, esimerkiksi julkisten palveluiden kuten koulujen tuli sijaita korkeintaan 500 metriä asunnoista. Yhden mikroalueen asukasmäärä tuli olla noin 8 000–12 000. Lasnamäessä joka toisen mikroalueen koulu oli venäjänkielinen ja joka toinen vironkielinen.

Itsenäistymisen myötä maa ja asunnot yksityistettiin. Lasnamäessä uudet asunnonomistajat halusivat tyypillisesti haltuunsa vain sen maan, jonka päällä itse rakennus seiso. Sen ympäriltä toivottiin vielä tilaa parkkipaikoille, jotka vastasivat 1990-luvun vaatimatonta autotiheyttä. Siksi Tallinnan kaupunki on merkittävä maanomistaja Lasnamäessä.

Yksityistämisen yhteydessä rappukäytävät jäivät asuntojen omistajien haltuun, mutta yhteisestä omaisuudesta huolehtiminen on ongelmallista. Koska myös piha-alueiden hoito on yksittäisten rakennusten vastuulla, niiden taso vaihtelee merkittävästi. Pihoja ei saisi aidata, sillä niiden kautta saat-

Kuva: Johanna Liljus

Lasnaideen järjestämät kaupunkiviljelmät ovat asukkaiden suosiossa.

taa kulkea tärkeitä reittejä. Käytännössä kukaan ei kuitenkaan seuraa aitojen nousemista ja sitä tapahtuu erityisesti silloin, kun pihoihin on panostettu taloudellisesti. Tällä hetkellä asukkaita koulutetaan perustamaan taloihin hoitotoimikuntia, jotta rakennusten huolto ja korjaustoimenpiteet saataisiin hoidettua järkevällä tavalla.

Lasnamäen uusin ja vanhin alue houkuttelee uusia asukkaita

Laajojen alueiden omistaminen on Lasnamäessä mahdollistanut sen, että Tallinnan kaupunki on voinut asettaa omat vaatimuksensa uuden rakentamisen suhteen. Modernin taiteen museon Kumun kupeessa sijaitseva uusin alue Pae pargi kehitettiin siten, että rakennusoikeutta sai rakentamalla alueelle monipuolisen puiston. Laaja puisto tarjoaa monenlaisia virkistystä tallinnalaisille vuoden ympäri. Puiston rakentaminen osoitti rakennuttajille, että panostaminen laadukkaaseen julkiseen tilaan nostaa asuntojen hintaa.

Mutta myös Lasnamäen vanhimman osan, 1950-luvulla rakennetun Sikupillin asunnoista on tullut varsin haluttuja. Maria Derlõš puhuu jopa alueen gentrifikaatiosta. Hänen mukaansa suomalaisetkin ovat erittäin kiinnostuneita Sikupillin asunnoista. Sikupilli sijaitsee aivan keskustan kupeessa ja se yhdistyy kaupunkiin raitioliikenteellä.

Mikä kaipa kehittämistä?

Lasnamäen itäosia ja 1970/80-luvun asuntokantaa on myös parannettu. Yleisesti ajatellaan, että neuvostorakennukset kannattaa purkaa taloudellisista syistä, sillä uuden rakentaminen on korjaamista edullisempaa. Derlõš ei kuitenkaan allekirjoita väitettä, jonka mukaan talot olisivat kaikki huonolatuksia, vaan sanoo että rakennukset ovat epätasalatuksia. Siksi hän tyrmää ajatuksen siitä, että kaikki rakennukset olisi paras purkaa. Lämmöneristys on kuitenkin monessa talossa huolenaihe.

Lasnamäen sijaintia pidetään ihanteellisena. Alueelle kulkee useampi bussi keskustasta ja jouk-

koliikenne on virolaisille ilmaista. Autoilu on kuitenkin Lasnamäessä yleistä ja autoilla kuljetaan tyypillisesti alueen palveluiden luokse. "Lasnamäeläiset rakastavat autojaan", toteaa Derlõš. Siksi pysäköinti onkin merkittävä ongelma Lasnamäessä. Pikaraitiotietä pidetään mahdollisena tulevaisuuden kulkuvälineenä. Jalankulkuväylät tarvitsevat nopeaa parantamista, sillä ne eivät ole nykymuodossaan houkuttelevia.

Mainettaan parempi

Lasnamäen maine ei kerro siitä, miten alueen asukkaat viihtyvät alueella. Alueen imago voi kuitenkin edelleen olla ongelma alueen houkuttelevuuden näkökulmasta. Näin siitäkin huolimatta, että alueen nyt rakenteilla olevat rakennukset omaavat sekä merinäköalan että näkymät vanhaan kaupunkiin. Sieltä kuitenkin puuttuu kaupunkimaisia ominaisuuksia.

"Arkkitehdin näkökulmasta tällaisella tiheydellä pitäisi tapahtua enemmän", sanoo kaupunkisuunnittelun professori **Toomas Tammis** Eestin taideakatemiasta. Samalla hän kuitenkin toteaa, että Lasnamäessä on pirstaloituneesta rakenteesta huolimatta todella laaja valikoima palveluita. Tallinnan taideakatemian arkkitehtiopiskelijat esimerkiksi havaitsivat, että Lasnamäessä on paljon erilaisia ravintoiloita. Lasnamäessä voi syödä muun muassa kreikkalaista, kiinalaista, venäläistä, italialaista, saksalaista, armenialaista tai amerikkalaista ruokaa. Vaihtoehtoja on siis enemmän kuin turistien suosimassa vanhassa kaupungissa.

Uusia yhteisöjä

Tallinnassa on huomattu, että yhteisöllisyys on asuntojen myynnissä valttia. Esimerkiksi Kalamajan asuinalueen uusi nousu perustuu pitkälti ajatukseen siitä, että siellä asuu saman henkisiä ihmisiä, jotka haluavat tehdä asioita yhdessä. Lasnamäessä toimivan Lasnaidee-liikkeen tavoitteena on lisätä asukkaiden yhteisöllisyyttä ja luoda uutta toimintaa alueelle. Yhtenä esimerkkinä aktiivisuudesta on kaupunkiviljelmät, jota Lasnaidee perusti alueelle.

Viljelmien perustajia varoitettiin ilkeästä ja sadon varastamisesta. "Mutta me emme kuunnelleet", Derlõš kertoo, "eikä näin sitten tapahtunutkaan". Lasnaidee onkin laajentanut viljelmiään, koska ne ovat niin suosittuja.

Lasnamäeen on myös syntynyt perinteisempää yhteisöllisyyttä. Venäläisellä rahoituksella valmistunut isohko ortodoksinen kirkko valmistui muutama vuosi sitten. Se toimii erityisesti venäläisväestön kohtaamispaikkana. ■

Tekniikan tohtori, filosofian maisteri **Johanna Liljus**. Tutkijatohtori. Aalto yliopiston arkkitehtuurin laitos.